

Sinnikkään työntekijän ihanne ja työllistettävyys epävarmuuksien yhteiskunnassa

Ulpukka Isopahkala-Bouret

Elinikäisen oppimisen ja koulutuksen tutkimuskeskus (CELE)

Turun yliopisto

Tuore tutkimus

- Esitykseni pohjautuu ”Korkeakoulusta valmistuneiden työllistettävyyys ja sosiaalinen positioituminen työmarkkinoille” (Suomen Akatemia, 2018-2022) – konsortiohankkeen tuloksiin
- Hankkeen kotisivut: <https://sites.uef.fi/highemploy>
- Kattava valmistuneiden haastatteluaineisto kaupalliselta alalta (2019->76 + 2020->44)
- Tutkimme suomalaisesta **korkeakoulusta valmistuneiden työllistettävyyttä suhteellisena ja sosiaalisesti rakentuneena prosessina** osana kansallisia ja globaaleja työmarkkinoita

Rethinking Graduate Employability in Context

Discourse, Policy and Practice

Edited by

Paivi Siivonen · Ulpukka Isopahkala-Bouret

Michael Tomlinson · Maija Korhonen · Nina Haltia

OPEN ACCESS

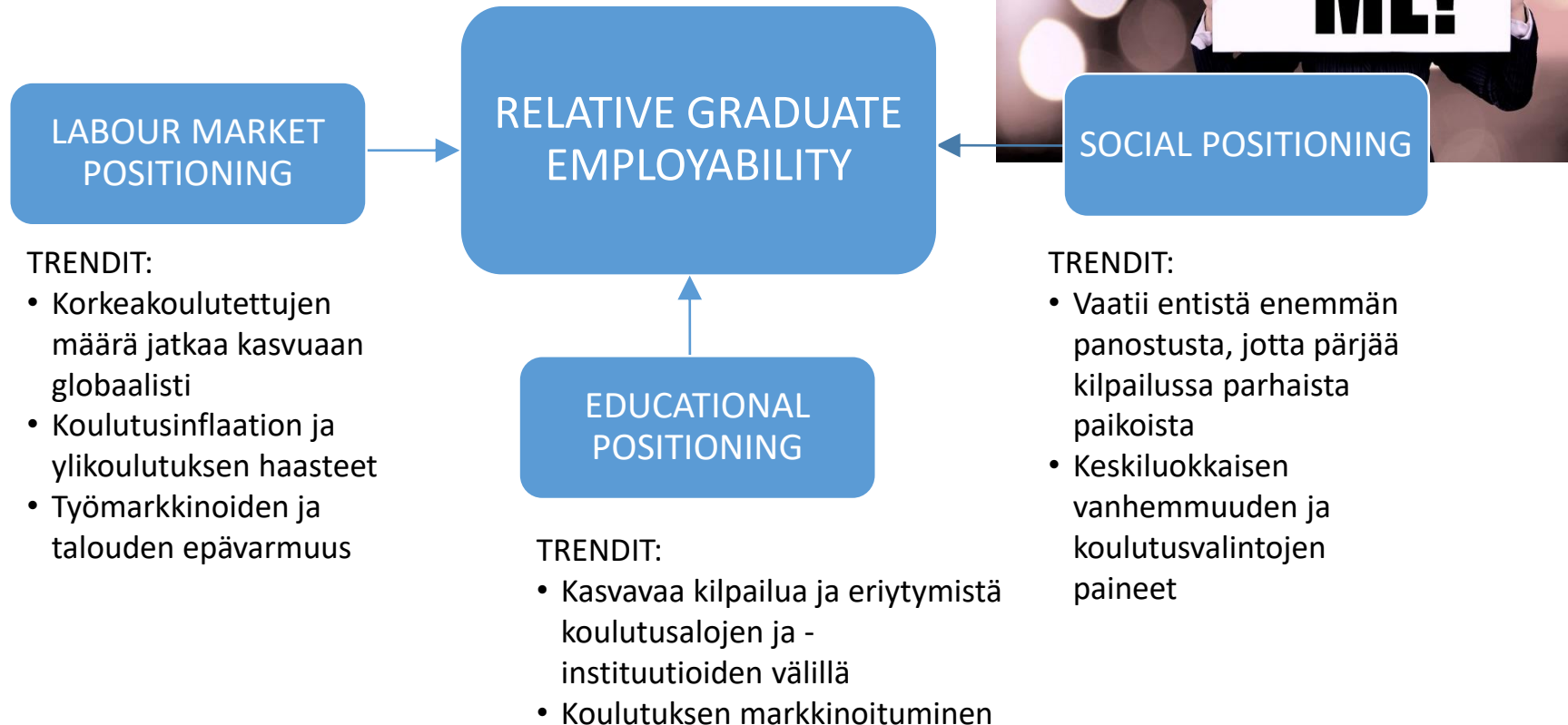
palgrave
macmillan

Korkeakoulutettujen työmarkkinakilpailu

- Korkeakoulututkinnon ajatellaan mahdollistavan pääsyn korkeampiin, turvatumpiin ja arvostetumpiin asemiin yhteiskunnassa
- Korkeakoulutettujen määrä on kasvanut ja samalla **korkeakoulutuskenttä ja valmistuneiden työmarkkinat ovat moninaistuneet**
- Kilpailu parhaista työpaikoista muodostaa ikään kuin ”jonon”; kärkeen pääsevät ne, joiden **suhteelliset** koulutukselliset ja muut ansiot ovat muita parempia
- Korkeakoulutuksen sisään rakentuu eriarvoistavia hierarkioita, joilla on vaikutusta työllistettävyyteen ja sosiaaliseen **eriarvoisuuteen**

Työllistettävyyden suhteellisuus

Lisää aiheesta kirjamme luvussa: Isopahkala-Bouret, U. & Tholen, G. (2023) Relative employability: Applying the insights of positional competition and conflict theories within the current higher education landscape.

Ihannetyöntekijä

- Korkeakoulutettujen persoonaan, kykyihin ja ominaisuuksiin kohdistuu ihanteita ja vaateita
- ... yrittäjämäisyys, intohimo, innokkuus, sosiaalisuus, positiivisuus, oppimiskyky, joustavuus, jne.
- Hankkeessamme on tutkittu, **miten korkeasti koulutetut eri asemissa ja elämäntilanteissa itse mieltävät nämä ihanteet: yhtäältä samaistuvat niihin ja toisaalta erottautuvat niistä**
- Itseä esitetään ihanteiden mukaisena, koska omaa asiantuntijuutta täytyy osoittaa ja todistella, mutta samalla itsen esittäminen työllistettävänä ja ideaalin mukaisena kuluttaa

Kilpailussa hyvin menestyvät naiset

- Erityisesti **nuoria naisia** puhutellaan itsevarmoina ja sitkeinä menestyjinä, jotka ylittävät ketterästi kohdalleen tulevia esteitä
- Lunastaakseen paikkansa nuorten naisten on itse huolehdittava hyvinvoinnistaan ja jaksamisestaan, jotta tuleva työura ei vaarannu.
- Lisää aiheesta, esim.
- Gill, R. & Orgad, S. (2018). The amazing bounce-backable woman: Resilience and the psychological turn in neoliberalism. *Sociological Research Online*, 23(2) 477–495.
- Kivijärvi, M. (2021). "Stop whining and be a badass": A postfeminist analysis of university students' responses to gender themes. *Equality, Diversity and Inclusion*, Early online.

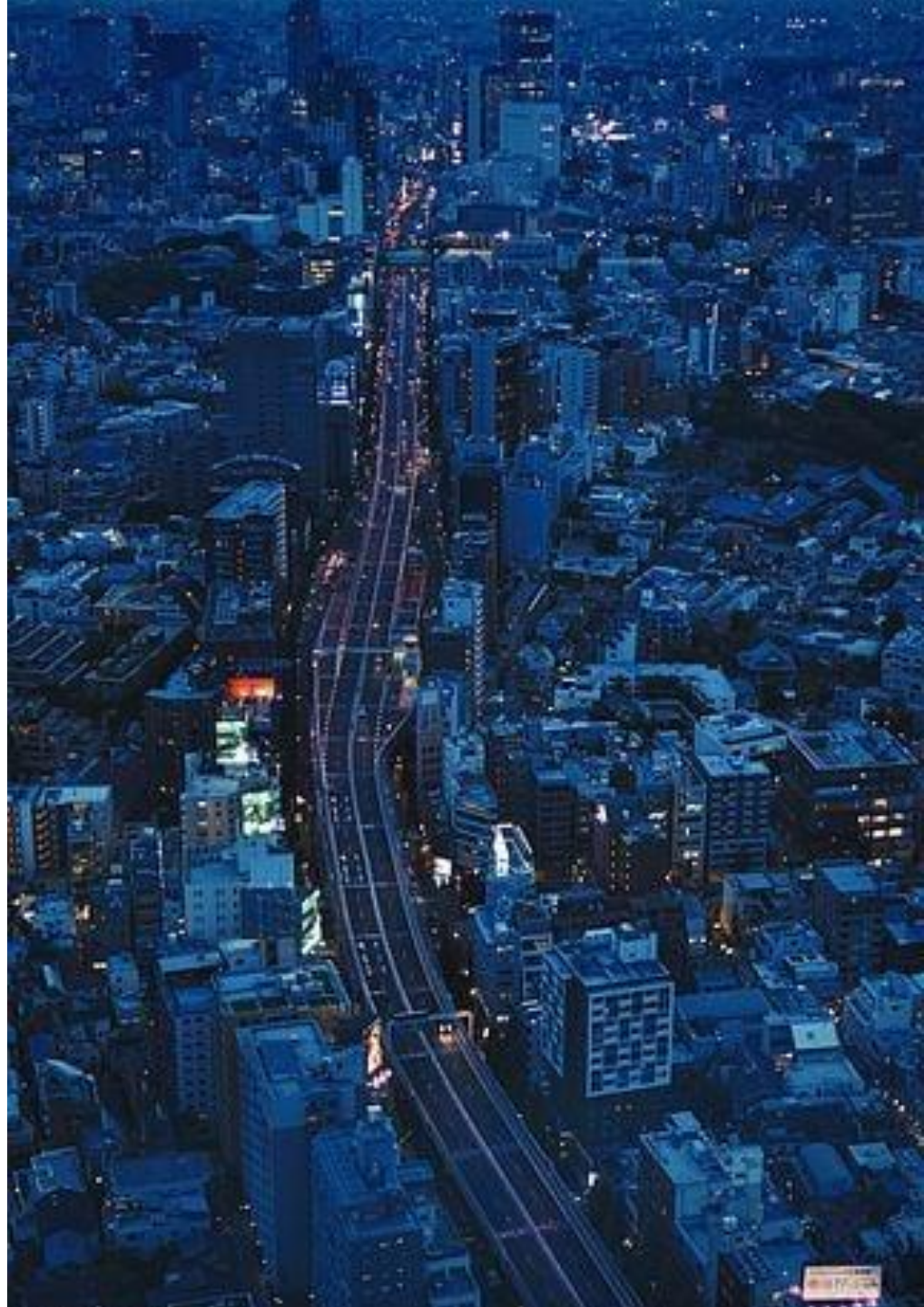
Sinnikkyuden ihanne

- Yhteiskunnan ja työelämän epävarmuus kääntyy vaateeksi kehittää joustavaa ratkaisukeskeisyyttä, sinnikkyyttä ja kykyä palautua erilaisista kuormittavista tilanteista
- Itsesäätelyn ideaali, joka kutsuu yksilöitä sopeutumaan ja pysyttelemään positiivisina haasteiden edessä kääntämällä kielteiset kokemukset ja tunteet rakentavaksi toiminnaksi (Gill & Orgad 2018)
- Uusliberalistinen käsitys autonomisesta subjektista, joka on vapaa tekemään valintoja, tavoittelemaan henkilökohtaisia päämääriään ja toteuttamaan itseään

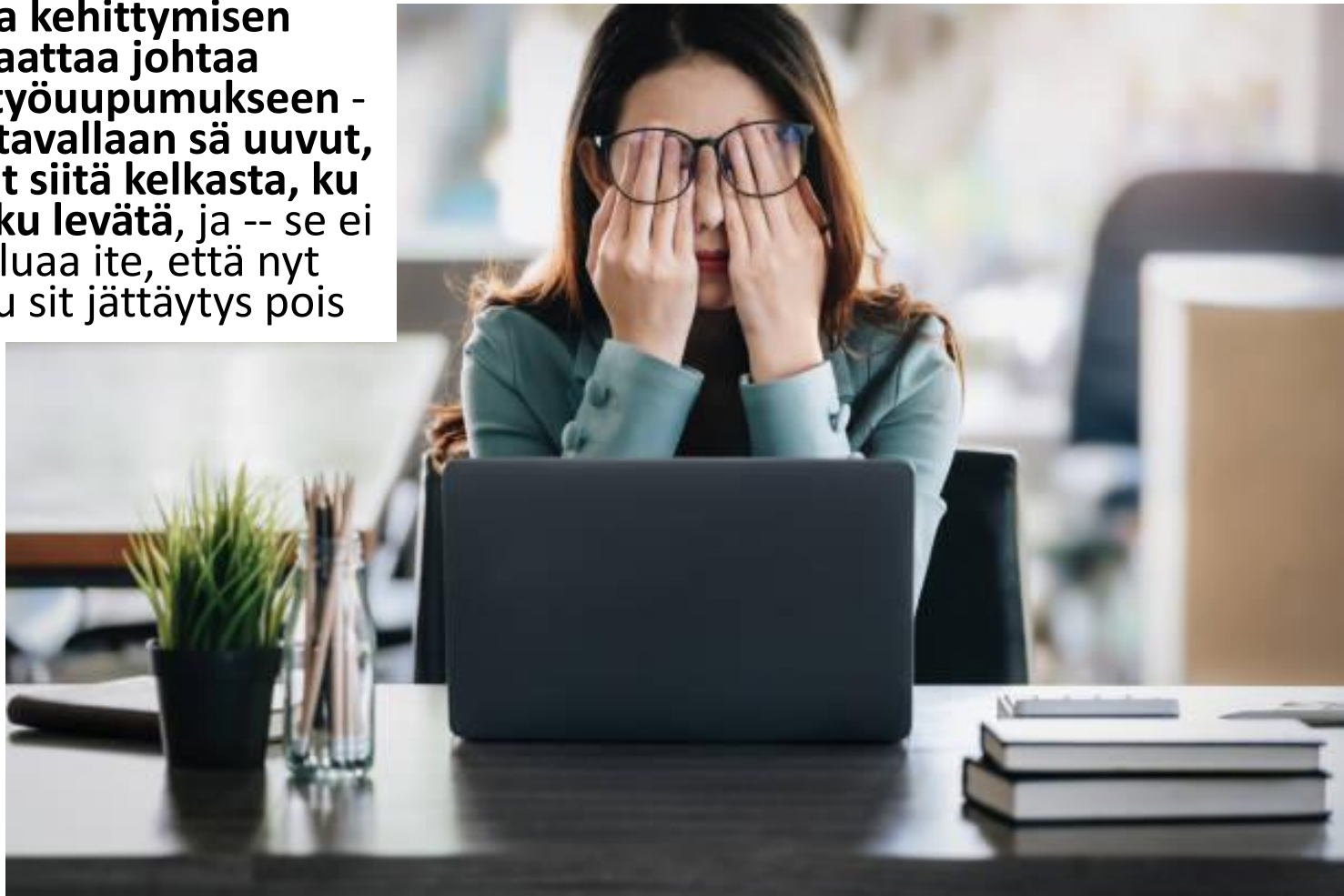
Resilienssin ”kääntöpuoli”

- Itsensä positiointinen työmarkkinakelpoisena ja helposti työllistettävänä on jo itsessään kuormittavaa
- Lisäksi erilaiset epävarmuudet pakottavat olemaan jatkuvassa varautumisen tilassa...
- ...ja sinnikkään työntekijän ihanteen mukaisesti tulee vastoinkäymiset kääntää itsensä kehittämisen haasteiksi
- **Yhteiskunnalliset ongelmat ja kriisit alkavat näyttäytyä yksilön puutteina ja vikoina, jotka yksilön on itse ratkaistava**

- Katriina: **Edelleen tehtävä töitä lujasti** -- koska -- niit kilpailijoita siel on -- toisaalta **mä en myöskään halua polttaa itteeni loppuun** -- jossain vaihees ottaa, **kattoo itteään peilistä** ja vähän niinku **mietti, et tekeekö liikaa asioita**, koska -- se **liika näyttämisen ja kehittymisen halu** sit taas saattaa johtaa siihen niinku työuupumukseen - - koska sit **jos tavallaan sä uuvut, niin sit sä tiput siitä kelkasta, ku sun pitää niinku levätä**, ja -- se ei oo se, mitä haluaa ite, että nyt yhtäkkiä niinku sit jättäytys pois

Uupumisen ennakointi ja ennaltaehkäisy

Pohdittavaa

- Korkeakoulutettujen työllistettävyys on suhteellista ja siihen liittyy kilvoittelua sekä työmarkkinoilla, korkeakoulutuksen sisällä että yksilöiden ja sosiaalisten ryhmien välillä
- Työllistettävyyden ideaalien kytkeytyessä erityisesti persoonaan, myös joustavuutta ja tokenemiskykyä yhteiskunnallisissa kriiseissä ja epävarmoilla työmarkkinoilla peräänkuulutetaan työntekijöiltä
- Merkitseekö se henkilökohtaista epäonnistumista, että ei pysty tai halua vastata sinnikkään työntekijän ihanteisiin?
- Ja mitä sitten?

Lisää tutkimustamme aiheesta

- Isopahkala-Bouret, U. & Tholen, G. (2023) Relative employability: Applying the insights of positional competition and conflict theories within the current higher education landscape. In P. Siivonen, U. Isopahkala-Bouret, M. Tomlinson, M. Korhonen & N. Haltia (Eds.) Rethinking graduate employability in context: Discourse, policy and practice. London: Palgrave Macmillan.
- Korhonen, M., Siivonen, P., Isopahkala-Bouret, U., Mutanen, H. & Komulainen, K. (arvioitavana). Young and/but successful: Business graduates performing themselves as valuable labouring subjects.
- Siivonen, P., Korhonen, M., Isopahkala-Bouret, U. & Luostarinen, K. (arvioitavana). Young businesswomen's negotiations of top performativity and related vulnerabilities.
- Korhonen, M., Siivonen, P. & Isopahkala-Bouret, U. (2022). Sinnikkään työntekijän ihanne ja haavoittuvuus naisten asiantuntijatyössä. Teoksessa E. Laakkonen, T. Sotkasiira, I. Lehto & M. Heikkilä (toim.) Haavoilla – käsite ja kokemus. Aikuiskasvatuksen näkökulmia rikkoviin elämäntilanteisiin. Jyväskylän yliopisto: SoPhi.
- Isopahkala-Bouret, U. and Ojala, K. (2022). 'You can be taken more seriously': Finnish business graduates' perceptions of the employability and social prestige of their degrees. *Journal of further and higher education*. <https://doi.org/10.1080/0309877X.2022.2130196>
- Isopahkala-Bouret, U., Aro, M. & Ojala, K. (2021). Positional competition in a binary system: the case of Finnish higher education, *Tertiary Education and Management*, 27(2), 143–159. <https://doi.org/10.1007/s11233-021-09070-8>